

JÄSENTIEDOTE 1 / 2016

KUTSU KEVÄTKOKOUKSEEN JA LUENTOTILAISUUTEEN 30.3.2016

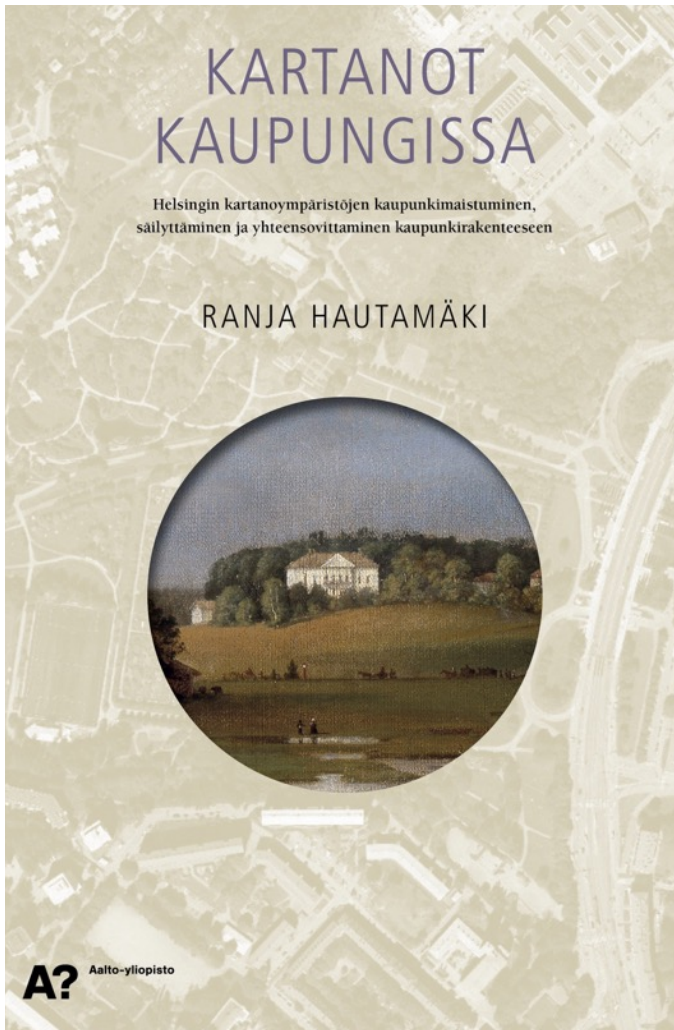
Puutarhataiteen seura ry:n kevätkokous järjestetään keskiviikkona 30.3. 2016 klo 18.00 Helsingissä Tieteidentalossa, kokoustilassa 309. Osoite: Kirkkokatu 6, Helsinki.

Kokouksen ohessa järjestetään mielenkiintoinen luentotilaisuus, jossa tekniikan tohtori maisema-arkkitehti **Ranja Hautamäki** esittelee tammikuussa 2016 julkaistua väitöstudkimustaan

KARTANOT KAUPUNGISSA – Helsingin kartanoympäristöjen kaupunkimaistuminen, säilyttäminen ja yhteensovittaminen kaupunkirakenteeseen

Luento alkaa noin kl. 18.30

TERVETULOA!

Tekniikan tohtori maisema-arkkitehti Ranja Hautamäen työ on ensimmäinen maisema-arkkitehdin väitöskirja Suomessa. Tutkimus käsittelee Helsingin kartanoiden ja kaupungin suhdetta ja kuvaa niiden kaupunkimaistumista 1800-luvun lopulta nykypäivään – huvilapalstoituksesta esikaupunkien toteuttamiseen ja viimein täydennysrakentamiseen.

Työ tuo esille, miten olennaisella tavalla kartanot ovat vaikuttaneet Helsingin kaupunkirakenteen ja viherverkon muotoutumiseen. Tutkimus tarkastelee kartanoympäristöjen muutosten syitä ja kertoo, miten niiden maisemallisia piirteitä on vaalittu, uhattu ja yhteensovitettu kaupunkirakenteeseen. Väitöskirja ottaa kantaa kulttuuriympäristöjä koskeviin ajankohtaisiin suojelukysymyksiin ja täydennysrakentamisen sekä käytön tehostamisen uhkatekijöihin.

Helsingin kartanomaisemat ovat olennainen osa kulttuuriperintöä ja niiden säilyminen on pitkäjänteisen kaupunkisuunnittelun, kaavallisen suojelun ja kunnostuksen ansiota. Väitöskirja korostaa kartanomaisemien vaalimisen tärkeyttä ja tuo esille keinoja kehittää kartanoympäristöjä osana muuttuvaa kaupunkia.

Lisätietoja: ranja.hautamaki@kolumbus.fi

Väitöskirja on julkaistu Aalto Artsin julkaisusarjassa sekä painettuna että sähköisenä:

<https://shop.aalto.fi/p/866-kartanot-kaupungissa/>

Väitöskirjaesittely on julkaistu Arkkitehtuurin tiedotuskeskuksen sivuilla:

<http://archinfo.fi/2016/01/ranja-hautamaki-vaitteli-ensimmaisena-maisema-arkkitehtina-maassamme/>

KEVÄINEN PUISTOPIKNIK HÅKANSBÖLEN KARTANOPIUSTOSSA

Opastettu puistokävely 31.5.2016 klo 18.00-20.00

Håkansbölen kartanon puukujannetta

Håkansbölen kartano sijaitsee Vantaan Hakunilassa, Sotungin ja Ojangan kumpuilevassa kulttuurimaisemassa noin 6 kilometriä Tikkurilasta itään. Sekä kartanopuisto että viereinen Blylodin puisto ovat osa Sotunginlaakson valtakunnallisesti merkittävää kulttuurihistoriallista ympäristöä. Vantaan kartanoista Håkansböle on parhaiten säilyttänyt rakennustaiteellisen ja historiallisen arvonsa.

Håkansbölen kartanopuiston historiaa

Tilalla on viljelty 1500-luvulta lähtien, 1600-luvulla se oli suuri ratsutila, Blylodin aatelissuvun säteri ja siten kartano noin 1600-luvun puolivälistä alkaen. Kartanopuisto on syntynyt useassa vaiheessa eri omistajien aikana. Perimätiedon mukaan kartanonomistaja Johan Sederholm antoi istuttaa puutarhan 1780-luvulla silloisen päärakennuksen ympärille, ja sinne rakennettiin myös paviljonki kuningas Kustaa III:n vierailun muistoksi. Päärakennuksen edusta pengerrettiin mahdollisesti jo noihin aikoihin ja siihen istutettiin kolme paria vaahteroita.

Munsterhjelmien aikana rakennettiin uusi päärakennus 1844 ja 1800-luvun puolivälissä kartanopuistoa laajennettiin rakentamalla uusia puistokäytäviä ja nurmینیittyjä puu- ja pensasistutuksineen sekä istuttamalla olemassa oleva tammikujanne. Myös viljelytoimintaa kehitettiin. 1800-luvulla rakennettiin Kormuniitynojaan liittyvä tekosaari, Kaffeholmen, jonne kuljettiin koristeellista, valkoista puusiltaa pitkin. Munsterhjelmien aikana 1838-1879 tilan pinta-ala laajeni noin 900 hehtaariin.

Håkansbölen kartanon päärakennus

1900-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä puistoa laajennettiin Kormuniitynojan luoteispuolelle, nykyisen Blylodinpuiston puolelle. Kartano vaihtoi Munsterhjelmien jälkeen omistajaa monta kertaa, vaikka se pysyikin avioliittojen ja etäistenkin sukulaisuussuhteiden kautta jotakuinkin saman suvun hallussa. Uusi omistaja, Arvid Sanmark rakennutti uuden, Armas Lindgrenin suunnitteleman, jugend-tyylisen päärakennuksen.

Puiston laajennus- ja muutostöitä varten hän tilasi suunnitelmat Helsingin kaupunginpuutarhuri Svante Olssonilta. Suunnitelmassa hyödynnettiin pitkälti olemassa olevaa, mutta mm. päärakennuksen koillispuolelle suunniteltu muotopuutarha jätettiin toteuttamatta. Kormuniitynojan luoteispuolelle toteutettiin puistokäytävä, tasattin nurmipintainen tenniskenttä ja istutettiin runsaasti jalolehtipuita sekä jalokuusia. Kormuniitynojan ylittävien siltojen määrää lisättiin. Torpparilain myötä kartanon alueista lohkottiin pienempiä tiloja ja varsinaisen tilan koko pieneni huomattavasti.

Puistoa laajennettiin viimeisen kerran 1950-luvulla, jolloin istutettiin Ponihakaan johtavan raitin varressa olevat kuuset. Päärakennuksen eteen muotoiltiin laaja maapenger ja osa vanhoista puistokäytävistä nurmetettiin hoitotyön helpottamiseksi. Kormuniitynojaa padottiin Ratsumestartien alapuolelta muutamaankin otteeseen. Siihen syntyneet, vaihtelevan kokoiset lammet syntyivät ja katosivat sitä mukaa, kun kevättulvat hajottivat patorakenteet. Lammet eivät kuitenkaan olleet pelkkä koriste, vaan niitä käytettiin myös kartanon kasvihuoneviljelysten kasteluun tarvittavana vesivarastoina.

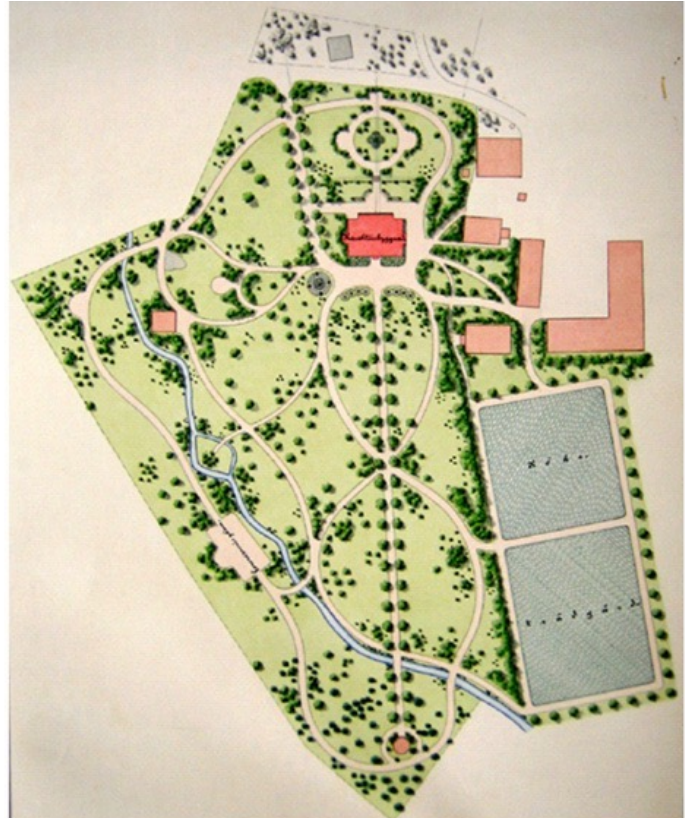
1950-luvulta lähtien kartano toimi enää kesäasuntona. Puiston hoito taantui vähitellen ja Kormuniitynojan varret vesakoituivat. Kartanon maa-alueet pienenivät ja esimerkiksi Hakunilan kaupunginosa on rakentunut kartanon maille. Kaupungin ostaessa 2005 kartanokiinteistön sen koko puistoinen oli enää 6 hehtaaria. Varsinainen kartanopuisto oli kuitenkin tyydyttävässä kunnossa ja sommitelma sekä tila-arkkitehtuuri olivat vielä havaittavissa.

Kartanopuiston kunnostus

Håkansbölen kartanon alueesta valmistui yleissuunnitelma 2007 (Näkymä Oy). Yleissuunnitelmassa oli tavoitteena kartanopuiston kunnostaminen ja restauroiminen 1900-luvun alun asuun. Blylodinpuiston mesäpuutarhaan palautettiin puistomaisempi ilme sekä Kormuniitynojan varren kulttuurimaiseman näkymät avattiin. Yleissuunnitelman yhtenä perusteena on Eeva Rapolan puistohistoriallinen selvitystyö Eeva Ruoffin ohjauksessa.

Nykyinen kartanoalue jakautuu osa-alueisiin, jotka ovat syntyneet aiemman käytön muovaamina. Kartanopuiston rakenteellisia osioita ovat esimerkiksi kartanorakennuksen välitön lähiympäristö, lehmuskujanne ja lounaisrinne, itärinne ja tammikujanne, talousrakennusten alue, pesutuvan ympäristö ja Kaffeholmen, Kormuojanniityn ranta-alue ja hyötytarha ja pelto.

Puiston restauroinnin toteutus alkoi 2008 ja valmistui 2010. Rakentamisen ohjaukseen osallistui viheralueyksikön sekä tilakeskuksen vastaavia henkilöitä ja mukana oli koko toteutuksen ajan pääsuunnittelija Matti Liski

Svante Olssonin puistosuunnitelma vuodelta 1906.

Näkymä Oy:stä sekä maisema-arkkitehti Ismo Häkkinen Sitosta. Nurmialueiden kartoituksen teki Pirjo Laulumaa kunnostussuunnitelmaa varten. Yleissuunnitelman perusteella järjestyi rahoitus hankkeelle kuntatekniikan ja tilakeskuksen määrärahoista sekä EU:n aluekehitysrastosta.

Kartanopuiston kesähoito on ulkoistettu alusta alkaen hoitokauden ollessa toukokuun ja lokakuun välinen aika. Kunnossapitoa varten valmistui hoidon työselostus, joka perustuu aluekohtaisiin hoitoluokkiin.

Teksti: Juha Kivimäki

Lähde: Håkansbölen kartanopuisto, Puistohistoriallinen selvitys, Eeva Rapola, 2005.

Puistokävelyn tapaaminen klo 18.00 kartanon päärakennuksen läheisellä parkkipaikalla, osoitteessa Vuorilehdontie 6 / Kartanontie 1, 01200 Vantaa.
Mahdollista piknikkiä varten pyydämme osallistujia ottamaan omat eväät mukaansa.

Puistokävelyn vetäjänä toimii Juha Kivimäki Vantaan kaupungin Viheralueyksiköstä sekä asiantuntijapaino maisema-arkkitehdit Matti Liski (Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä) ja Ismo Häkkinen (Sito).

TULEVAA TOIMINTAA

PUISTOKÄVELY HÄKANSBÖLEN KARTANO- PUISTOSSA 31.5.2016 klo 18.00-20.00

Katso lisätiedot jäsentiedotteen keskiaukeamalta!

HÄMEENLINNAN RETKI, syksy 2016

Puutarhataiteen seura suunnittelee päiväretkeä Hämeenlinnaan. Tutustumiskohteena olisi ainakin Kaupunginpuisto Parkki. Retken ajankohdaksi on kaavailtu lauantaipäivää elokuun lopussa tai syyskuun alussa. Hämeenlinnassa tai lähiseudulla voidaan vierailla muissakin kiinnostavissa maisema- ja puistokohteissa. Jos sinulla on ideoita kohteista tai haluat vaikuttaa retken sisältöön, ota rohkeasti yhteyttä Veera Hakalaan tai Reeta Pelliseen!

Kaupunginpuisto eli Parkki sijaitsee Hämeen linnan pohjoispuolella, noin kilometrin päässä keskustasta. Se on osa kansallista kaupunkipuistoa ja suosituimpia ulkoilualueita kaupungissa. Parkki on osa Aulangon, Sairion rantareitin ja Linnanpuiston muodostamaa Vanajaveden ympäri kiertävää reitistöä.

Pinta-alaltaan puisto on noin 18 hehtaaria ja sen alueella on noin 5,4 km rakennettua käytäväverkostoa.

Parkin syntyäikoja ovat 1840-luvun loppu ja 1850-luku. Ajatus entisenä Pyövelinmäkenä tunnetun kivikkoisen kukkulan muokkaamisesta puistoksi oli Otto Carl Rehbinderin, joka toimi Hämeen läänin kuvernöörinä vuosien 1841-1863 aikana. Rehbinder ryhtyi muokkaamaan Pyövelinmäkeä maisemapuutarhaksi ja sai luvan käyttää työvoimana linnan vankeja.

Lisätietoja Parkista:

<http://www.hameenlinna.fi/Palvelut/Puistot-ja-viheralueet/Kaupunginpuisto-eli-Parkki/>

ULKOMAAN OPINTORETKI, kevät 2017

Berliinin ja Potsdamin alueelle alustavasti suunniteltu opintomatka on päätetty vaihtaa Wieniin suuntautuvaan matkaan keväälle 2017.

PUUTARHATAITEEN SEURA RY SAMFUNDET FÖR TRÄDGÅRDSKONST RF

PL 941, 00101 HELSINKI
www.gardenartsociety.fi/
tili: FI41 8000 1770 5461 67
(Danske Bank)

HALLITUS:

Mona Schalin, puheenjohtaja
040 532 9558
mona.schalin@jwelho.com

Julia Donner
julia.donner@jaalto.fi

Outi Haavisto
outipellinen@gmail.com

Gretel Hemgård
gretel.hemgard@hemgard.fi

Päivi Islander, varapuheenjohtaja
paivi.islander@hel.fi

Juha Kivimäki
juha.kivimaki@vantaa.fi

Hiroko Kivirinta
hiroko.kivirinta@gmail.com

Reeta Pellinen
reeta.pellinen@gmail.com

Jere Saarikko
jere.saarikko@hel.fi

TOIMIHENKILÖT:

Veera Hakala, sihteeri
040 935 3554
veera.hakala@jiki.fi

Minna Raassina, taloudenhoitaja
041 536 6890
minna.raassina@vahanen.com

Mari Soini, internetsivut
mari.soini@jiki.fi

Turun paikallisosaston
yhteyshenkilö:

Marja-Leena Niitemaa
040 - 521 0327
maleni@jutu.fi

KUTSU KEVÄTKOKOUKSEEN

Puutarhataiteen seura ry:n sääntömääräinen kevätkokous järjestetään keskiviikkona **30.3. 2016** klo 18.00
Paikka: **Tieteidentalo**, kokoustila 309
Osoite: Kirkkokatu 6, Helsinki

Kokouksen virallisen osuuden jälkeen maisema-arkkitehti **Ranja Hautamäki** esittelee tuoretta väitöstutkimustaan liittyen kartanoympäristöihin kaupungissa. Tarkemmat tiedot jäsentiedotteen etusivulla!

Kokouksen esityslista:

1. Kokouksen avaus
2. Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
3. Kokouksen puheenjohtajan ja sihteerin sekä pöytäkirjantarkastajien ja äänenlaskijoiden valinta
4. Vuoden 2015 toimintakertomuksen esittely
5. Vuoden 2015 tilikertomuksen esittely
6. Toiminnantarkastajien lausunnon esittely
7. Päätös tili- ja vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle
8. Kokouksen päättäminen

Häkansbölen kartano. Kuva: Juha Kivimäki

TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2015

Puutarhataiteen seura - Samfundet för trädgårdskonst perustettiin vuonna 1997. Yhdistyksen tavoitteena on puutarhataiteen tukeminen ja edistäminen sekä suomalaisen puutarhakulttuuriperinnön vaaliminen.

Vuoden 2015 toimintaan ovat kuuluneet ulkomaan ja kotimaan opintoretki, ajankohtaisten puistokysymysten seuranta, luennot ja esitelmät sekä suomalaista 1900-luvun puutarhataidetta ja maisema-arkkitehtuuria esittelevän julkaisun valmistelu.

Jäsenet

Seurassa oli jäseniä vuoden 2015 alussa 284, joista 1 yhteisöjäsen. Vuoden 2015 lopussa jäseniä oli 287, joista 1 yhteisöjäsen. Seuraan liittyi uusia jäseniä 7 ja erosi 4 henkilöjäsentä.

Sääntömääräiset kokoukset

Kevätkokous pidettiin 26.3.2015 klo 18.00, Pauligin huvilalla, Mechelininkatu 36, Helsinki. Kokoukseen osallistui 9 seuran jäsentä.

Syyskokous pidettiin 30.11.2015 klo 18.00 Kaisaniemen kasvitieteellisen puutarhan tiloissa Kokoukseen osallistui 20 seuran jäsentä.

(jatkuu kääntöpuolella...)

Yleisötilaisuudet ja seminaarit

Kevätkokouksen jälkeen valokuvaaja Aukusti Heinonen kertoi historiallisten puutarha- ja maisemakohteiden valokuvauksesta.

Syyskokouksen jälkeen maisema-arkkitehti Gretel Hemgård esitteli Kaisaniemen kasvitieteellisen puutarhan systemaattisen osan uudistamista.

Seura oli mukana järjestämässä yhteistyössä Rakennustaiteen seura ry:n, Rakennusperintö Safa:n, Suomen Icomoksen, Suomen maisema-arkkitehtiiliiton ja Yhdyskuntasuunnittelun seuran kanssa 2.10. Tiivistäen kestäväksi? -seminaarin, jonka lähtökohtana on Helsingin uusi yleiskaava. Gretel Hemgård ja Mona Schalin osallistuivat Puutarhataiteen seuran edustajina yleiskaavaseminaariin. Seminaari herätti laajaa kiinnostusta ja tuli täyteen.

Opintoretket

Seura järjesti 14.–17.5.2015 opintomatkan Juutinrauman alueelle. Matkalla oli mukana 15 retkeläistä, joista 14 aikuista ja yksi lapsi. Kohteina oli mm. Malmön keskustan aukioita ja puistoja, Norrvikenin puutarha Båstadin luoteispuolella, Sofieron puisto Helsingborgissa, Kronborgin linna ja kulttuuriranta sekä uusi telakkamuseo Tanskan puolella Helsingorissa, ja Frederiksberg Have ja Söndermarken puistoalue Kööpenhaminassa.

11.6.2015 järjestettiin puistokävely Träskändan kartanopuistossa Espoossa. Oppaina toimivat Gretel Hemgård ja Mona Schalin.

Jäsentiedotteet

Seuran jäsenille toimitettiin kaksi jäsentiedotetta. Kevään jäsentiedotteessa oli juttu Träskändan kartanopuistosta ja kutsu puistokävelylle ja syksyn jäsentiedotteessa matkakertomus Juutinrauman ekskursionista. Tiedotteiden toimitustyöstä vastasivat Mari Soini ja Veera Hakala.

Verkkosivut

Seuran www-sivujen ylläpidosta vastasivat Pertti Pyhtilä ja Mari Soini.

Seuran talous

Seuran tulot ovat koostuneet pääosin jäsenmaksuista (25 €/jäsen, 12 €/opiskelijajäsen, 100 €/ yhteisöjäsen).

Apurahat

- Vuoden 2015 aikana käytettiin vain Suomen kulttuurirahaston v. 2007 myöntämää apurahaa. Apuraha on myönnetty UPM-näyttelyjulkaisuun. V. 2015 apurahaa käytettiin 150,00 euroa ja vuoden lopussa sitä oli käyttämättä 5644,60 euroa.
- Taiteen edistämiskeskuksen vuonna 2013 Puutarhataiteen seura ry:lle myöntämä erityisavustus 7000 euroa: Vuoden on 2015 loppuun mennessä apurahasta oli käyttämättä 52,50€. Apuraha on myönnetty UPM-kirjan ja näyttelyn kuvauksiin.
- Ympäristöministeriön apuraha: historiallisten puistojen hoidon suuntaviivoja, tutkimus ja kehityshanke, myönnetty 2002. Käyttämättä v. 2015 lopussa 2983,15 euroa.
- Sanomatalon näyttelyn apurahat, käyttämättä 125, 81 euroa v. 2015 lopussa.

Hallitus

Seuran hallituksen jäsenet vuonna 2015:

Mona Schalin / puheenjohtaja, Julia Donner, Outi Haavisto / apurahat, Gretel Hemgård / ulkomaan opintoretkeä, Maunu Häyrynen, Päivi Islander / varapuheenjohtaja, kotimaan opintomatka, Hiroko Kivirinta, Reeta Pellinen / jäsentiedote, Jere Saarikko

Hallitus kokoontui vuoden aikana 6 kertaa päätösvaltaisena. Lisäksi pidettiin yksi kokous joka ei ollut päätösvaltainen ja yksi työkokous.

Toimihenkilöt

Seuran sihteerinä toimi Mari Soini 8/15 saakka ja Veera Hakala syyskuusta alkaen ja taloudenhoitajana Minna Raassina. Internetsivuista vastasivat Pertti Pyhtilä ja Mari Soini.

Vuoden 2014 toiminnantarkastajia ovat Kaisa Solin ja Daniela Rosqvist sekä varatoiminnantarkastajia Birgitta Rossing ja Tuula Halmirinne

Turun paikallisyhdistys

Paikallisyhdistyksen yhteyshenkilönä toimi Marja-Leena Niitemaa. Paikallisyhdistys on laatinut oman toimintakertomuksensa.